

Bogoslovska
SMOTRA

IN MEMORIAM TOMISLAV ZDENKO TENŠEK

(1. listopada 1943. – 30. kolovoza 2007.)

Poštovani čitatelji, suradnici i prijatelji *Bogoslovske smotre*!

U rukama imate prvi broj *Bogoslovske smotre* koji kao glavni i odgovorni urednik ne potpisuje prof. dr. Tomislav Zdenko Tenšek. Gospodar vjekova, kojemu sve živi i kojemu je predano služio pozvao ga je, za nas iznenada i prerano, u zajedništvo nebeske Crkve. Šest je godina s ljubavlju, predano i stručno uređivao ovaj najstariji i najvažniji teološki časopis u Crkvi hrvatskog jezičnog područja. Iako uredništvo namjerava pripremiti jedan poseban broj njemu u spomen, već mu i ovim brojem želimo zahvaliti za njegov predani i često samozatajni rad kojim je držao i povećao ugled našega časopisa u stručnim krugovima i među ljubiteljima teološke misli.

Tomislav Zdenko Tenšek rođen je 1. listopada 1943., kao šesto od osmero djece, u Zadravcu u Hrvatskom zagorju, od oca Stjepana i majke Amalije r. Koren. Prvih pet razreda osnovne škole pohađao je u Orehovici, a nastavio i dovršio u Sesvetama. Školu u Sesvetama pohađao je iz Zagreba, kamo je god. 1955. došao kao sjemeništarač u kapucinski samostan u Dubravi. Godine 1958. započeo je srednje školovanje na Serafskoj srednjoj školi u Osijeku (prva dva razreda), a druga dva razreda polazio je na Franjevačkoj srednjoj školi u Zagrebu, gdje je i maturirao godine 1963. Kapucinski habit obukao je u Vipavskom Križu u Sloveniji 19. kolovoza 1960. Privremene zavjete položio je 20. kolovoza 1961., a doživotne 4. listopada 1967. u Zagrebu. Za svećenika je zaređen 29. lipnja 1969. u Zagrebu.

Teološke je studije pohađao i dovršio na Katoličkome bogoslovnom fakultetu u Zagrebu od 1963. do 1969. Godine 1969. odlazi u Strasbourg (Francuska) na poslijediplomski studij na Katoličkome bogoslovnom fakultetu Sveučilišta humanističkih znanosti. U lipnju 1971. postigao je akademski stupanj magistra

(licencijat) teologije, iz specijalizacije ekumenizma na temu: *L'Eglise orthodoxe serbe entre l'Occidentalisme et le Slavophilisme (Srpska pravoslavna crkva između Zapadnjaštva i Slavofilizma)*. Godine 1977. odlazi u Rim i radi na izradi doktorskoga rada na Papinskome sveučilištu Gregorijana. Ondje je 25. lipnja 1981. postigao akademski stupanj doktora teologije, iz specijalizacije otačke duhovnosti, obranivši doktorski rad: *L'ascetismo nel concilio di Gangra. Eustazio di Sebaste nell'ambiente ascetico siriano dell'Asia Minore nel IV° secolo (Asketizam na koncilu u Gangri. Eustatije Sebastijski u sirijskom asketskom ambijentu Male Azije u IV. stoljeću)*, pod vodstvom Tomáša Špidlíka, DI.

Po povratku u Zagreb najprije je tijekom šest godina (1982. – 1988.), u dva mandata, bio vrlo angažirani provincijal svoje Kapucinske provincije. Već je kroz to vrijeme započeo svoj predani predavački staž, isprva na Institutu za teološku kulturu laika pri Katoličkome bogoslovnom fakultetu u Zagrebu (od akad. god. 1984./85.), a potom i na Institutu za kršćansku duhovnost pri istome fakultetu (od akad. god. 1986./87). U prvom semestru akademske godine 1990./91., kao član profesorskog zbora Papinskog ateneja Antonianum u Rimu, na Institutu za duhovnost predaje kolegij *Počeci i razvitak prvobitnog monaštva*.

Na Katoličkome bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu počinje predavati akad. god. 1991./92. kao asistent pri Katedri povijesti kršćanske literature i kršćanskog nauka kolegij *Patrologija i povijest teologije*. Godine 1998. imenovan je pročelnikom te katedre. Osim *Patrologije i povijesti teologije* na KBF-u je predavao *Uvod u misterij Krista i povijesti spasenja*, *Povijest dogmi* i *Povijest teologije*, ali jedno vrijeme i *Ekumensku teologiju* i *Istočno bogoslovlje* te dogmatске traktate *De Verbo incarnato* i *Marija u misteriju Krista i Crkve*. Za svoje je predmete napisao više vrijednih skripata, od kojih se ističu: *Ekumenska teologija*, *Marijanska duhovnost*, *Kršćanstvo Istoka*, *Asketsko-monaška duhovnost otačkog razdoblja*, *Počeci i razvoj kršćanskog asketizma i monaštva do sv. Benedikta*. Studentima je osobito vrijedna njegova *Patrologija* (KS, Zagreb, 1993.), koju je priredio razradivši *Patrologiju* Jurja Pavića iz 1960.

Uz redovita predavanja na Fakultetu i institutima obradio je od 1992./93. pa nadalje na seminarima i u specijalnim predavanjima oko 50 različitih tema iz svoje najuže i šire stručnosti. Preko 50 studenata izradilo je pod njegovim vodstvom svoje, vrlo raznolike, diplomske radove. Osobito se ističu radovi o sv. Baziliju, sv. Gregoriju Nisenskom, sv. Leonu Velikom, sv. Augustinu, Teodoru Mopsuestijskom, o našima Josipu Mariću, bl. Alojziju Stepincu, Tomislavu Janku Šagi-Buniću, kard. Franji Kuhariću, potom više ekumenskih tema na Institutu za teološku kulturu laika i zanimljive teme o utemeljiteljima pojedinih ženskih redovničkih družbi na Institutu za kršćansku duhovnost.

Godine 1997. izabran je za sveučilišnog docenta, 2000. za izvanrednog, a 2004. za redovitog profesora na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Najduže je bio predstojnik Instituta za teološku kulturu laika, od godine 1992. pa sve do 2005., kada je izabran za dekana Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Drugi mu je mandat za službu dekana potvrđen tek nekoliko mjeseci prije smrti.

Tomislav Zdenko Tenšek svojim je predavanjima više puta sudjelovao na Teološko-pastoralnom tjednu za svećenike, a potvrdio se i kao pisac različitih katehetskih cjelina. Osobito se istaknuo u objavljivanju triju svezaka Augustinova djela *O državi Božjoj*, gdje je preveo sve uvode, oko 250 stranica. U dva talijanska teološka leksikona napisao je 15 jedinica, a preveo je i više manjih znanstvenih radova od kojih neki čekaju svoje izdanje.

Znanstveni interes Tomislava Zdenka Tenšeka je bio mnogostruk, ali uvijek povijesno točan i teološki prodoran. Posvećuje se, dakako, najužoj svojoj specijalizaciji, koja je doista osebujna, to jest istočnoj teologiji, posebice počecima i razvoju asketsko-monaške duhovnosti otačkog razdoblja, a onda općenito patrologiji. Usto se očituje kao značajan koncilski teolog te obrađuje koncilске teme, a osobito se bavi mariološkim, redovničkim i ekumenskim pitanjima. Tenšek je k tome osjetljiv i za naše domaće velike teologe, među kojima je u središtu njegovih radova misao i djelo njegova predšasnika i učitelja Tomislava Janka Šagi-Bunića.

Jedna od posljednjih velikih Tenšekovih želja jest objavljivanje Šagi-Bunićeva doktorskoga rada pod naslovom *Kristologija Prokla Carigradskog (434. – 446.). Prinos tumačenju kalcedonske dogmatske definicije (451.)*. Taj je rad, koji je pripremio u suradnji sa svojim asistentima s katedre, kanio u rujnu predati u tisak Kršćanskoj sadašnjosti. Nadao se da će to djelo biti prvo u nizu izdanja cjelokupnoga opusa T. J. Šagi-Bunića, projektu koji je kanio osmisлити i provesti u djelo kroz »Centar za istraživanje i promicanje civilizacije ljubavi – Mt 25,40«. Taj je Centar osnovao tek nešto više od mjesec dana prije svoje smrti, o osmoj obljetnici smrti T. J. Šagi-Bunića. U tom je svom redovničkom subratu Tenšek vidio ne samo svojega učitelja i duhovnog oca (usp. T. Z. Tenšek, *Biti dom ljubavi*, KS, Zagreb, 2003., str. 8) nego i svijetli uzor koji ga je, kako je sam znao kazati, nadahnjivao snagom i razvio u njemu čvrstu privrženost prema Katoličkom bogoslovnom fakultetu u koji je Šagi-Bunić uložio mnoge godine svojega života i rada.

Tomislav Zdenko Tenšek bio je doista skroman i jednostavan kapucin. Vrlo angažiran, kao pastoralni i znanstveni djelatnik: jednom riječju, neumorni radnik u vinogradu Gospodnjem. Istodobno zahtjevan i strpljiv, radišan i odgovoran. Teško je pronalazio riječi kojima bi uskratilo neku uslugu kad bi ga netko za nešto molio. Nikad se nije žalio da je umoran, a i kad bi bio, vješto bi to i diskretno skrivao. Svojim djelovanjem otkrivao je i pokazivao duboku istinu o čovjekovu životu kao neprestanom rastu u istini, mudrosti i spoznaji. Služenje Bogu i braći ljudima shvaćao je kao neprocjenjiv dar, a ne kao zaslugu ili vlastitu vrijednost.

Znao je razlikovati vrijednost mišljenja od vrijednosti osobe, a konačan sud o odnosu tih dvaju elemenata, jesu li oni međusobno kontradiktorni ili sinonimi, znao je da ovisi jedino o Bogu a ne o nekome izvana niti o nečijoj vlastitoj introspekciji, tzv. »dobroj volji« ili »ispravnom uvjerenju«. Udarce i darove života primao je s jednakom zahvalnošću. Često se dobivao dojam da su mu vlastita bol i patnja bile manje važnima od zajedničkog dobra. Kao profesor odlikovao se osobitim pristupom prema svakome studentu i gradivu koje je predavao. Bilo mu je neizmjereno stalo do toga da studenti razumiju, zavole i nauče predati ono što je on njima predao. Jednostavnim i otvorenim, no ne stoga i manje zahtjevnim i ozbiljnim pristupom, umio je na druge prenijeti svoj žar i ljubav prema teologiji.

Tu je ljubav i ozbiljnost nastojao unijeti i u svoju službu glavnog i odgovornog urednika *Bogoslovske smotre*, na koju je izabran na XI. redovitoj sjednici Fakultetskog vijeća Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu 28. rujna 2001. Njegovo ime u svojstvu glavnog i odgovornog urednika, kao i imena novih članova uredništva (uz Stjepana Balobana i samoga T. Z. Tenška iz prijašnjeg sastava tu su Tonči Matulić i Ivan Šaško u br. 1, a već u br. 2 i Željko Tanjić), u impresumu *Bogoslovske smotre* stoji u svim brojevima iz 2001. godine. To je pokazatelj da je u kratkom vremenu trebalo nadoknaditi prazninu koja je nastala zastojeom u redovitom izlaženju toga časopisa. U br. 4 (2001.) T. Z. Tenšek obraća se čitateljima i suradnicima tumačeći im razloge toga prekida: »S ne malim za-kašnjenjem predajemo Vam u ruke četvrti broj Bogoslovske smotre za god. 2001. Jedan od razloga kašnjenja je i promjena glavnog i odgovornog urednika. Dok Vam priopćavam tu promjenu zahvaljujem svom prethodniku za dugogodišnji predan urednički rad, za zdušno nastojanje oko podizanja znanstvene razine našega časopisa. Preuzimajući dužnost glavnog i odgovornog urednika gajim nadu da ćemo na tom putu nastaviti, dakako uz Vaše svesrdno nastojanje« (str. 483).

Želja da kao novi glavni i odgovorni urednik nastavi svoj rad na temeljima marnih doprinosa svojih prethodnika na toj dužnosti i nada da će u tome uspjeti uz svesrdnu pomoć i nastojanje sviju suradnika *Bogoslovske smotre* dvije su važne karakteristike koje su obilježile njegov urednički rad. Možemo ih iščitati već iz spomenutih »nastupnih riječi« kojima dodaje i želju da *Bogoslovska smotra*, kao »časopis koji ima za prvi cilj objavljivati znanstvene radove s područja teologije i teologiji srodnih znanstvenih smjerova koji obrađuju religioznu tematiku«, bude »uistinu respektabilna smotra i zrcalo naše znanstvene teološke misli« (str. 483).

Radu vezanom uz *Bogoslovsku smotru* stoga je pristupao s velikom ozbiljnošću i osjećajem odgovornosti te je, čvrsto vezan uz dugogodišnju tradiciju toga znanstvenog časopisa Katoličkog bogoslovnog fakulteta, unio u nju i svoj osobni pečat.

Često mu nije bilo lako obnašati uredničke obveze uza sve druge dužnosti. Godine 2005., kada je preuzeo službu dekana, otvorila se mogućnost zaposlenja mladoga urednika *Bogoslovske smotre*. Svesrdno se za to zalagao i u tome uspio

u svibnju 2006. Sigurni smo da je to bio važan korak za daljnji razvoj *Bogoslovske smotre*.

Iste su godine u nekoliko navrata održane sjednice uredništva. Razmjena misli i zajedničko rješavanje pitanja vezanih uz *Bogoslovsku smotru* postaju otad stalna praksa koja ne samo pomaže glavnom i odgovornom uredniku nego i umnogome obogaćuje stil rada unutar uredništva te podiže i znanstvenu razinu časopisa.

Za vrijeme njegova djelovanja kao glavnog i odgovornog urednika izdano je šest kompletnih godišta *Bogoslovske smotre* (2001. – 2006.) te još dva broja iz 2007. godine. Opseg pojedinog broja u prosjeku dosiže i do 300 stranica. Osim uobičajenih tematskih brojeva *Bogoslovske smotre* u kojima su objavljivani radovi s Teološko-pastoralnih tjedana, u ovih su šest i pol godina izdana još tri zasebna tematska broja: *Teološko fundiranje solidarnosti u hrvatskom društvu* (BS, 2 [2004.]), *Traganje za solidarnošću u Hrvatskoj* (BS, 4 [2005.]); u oba je broja riječ o rezultatima rada na znanstveno-istraživačkom projektu KBF-a Sveučilišta u Zagrebu i *Abraham – praotac vjere: u kršćanstvu, židovstvu i islamu. Radovi Interkonfesionalnog znanstvenog simpozija u Zagrebu 9.–10. prosinca 2005.* (BS, 3 [2006.]). U br. 1 (2007.) objavljeni su, uz druge radove, i radovi prvoga »Teološkog dana« (*Dies Theologicus*) održanog 11. svibnja 2006.

U suradnji s gosp. Ivanom Petrincem, voditeljem Knjižnice KBF-a, učinjena je digitalizacija cjelokupnog sadržaja *Bogoslovske smotre* od godine 1910. do 2005. Ta je inicijativa proizašla ponajprije iz činjenice da je velik broj starijih primjeraka koji se čuvaju u Fakultetskoj knjižnici oštećen kopiranjem. T. Z. Tenšek zdušno je prihvatio tu inicijativu te je u tu svrhu na XLVII. Teološko-pastoralnom tjednu 2007. u svom završnom govoru zamolio prisutne svećenike da, ukoliko imaju primjerke *Bogoslovske smotre* od 1910. do 1944., ustupe te brojeve kako bi ih se pohranilo u trezoru Knjižnice KBF-a, a zauzvrat će dobiti sva godišta Bogoslovske smotre u digitaliziranom obliku.

Radovi s toga Teološko-pastoralnog tjedna posvećenog *Teološko-pastoralnom pristupu politici*, objavljeni u BS 2 (2007.), zadnji su koje je Tomislav Zdenko Tenšek uredio kao glavni i odgovorni urednik.

Njegovu dužnost na mjestu glavnog i odgovornog urednika preuzeo je doc. dr. sc. Željko Tanjić, a novim je članom uredništva umjesto njega postao doc. dr. sc. Mario Cifrak.

Tomislavu Zdenku Tenšku od srca i s molitvom za njegovo zajedništvo s Bogom zahvaljujemo na predanom radu i na svemu čime je unaprijedio i obogatilo *Bogoslovsku smotru*.

Željko Tanjić – Anto Barišić – Andrea Filić